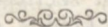

11103
ÚJ ÉVI

NEMZETI SZINHÁZI

ZSEBKÖNYV

1867-DIK ÉVRE.

KIADTÁK:

BCU Cluj / Central University Library Cluj
JAKAB ISTVÁN

ÉS

NAGY GYÖRGY,

A KOLOZSVÁRI DALSZINTÁRSULAT SUGÓI.

KOLOZSVÁRTT,

AZ EV. REF. FŐTANODA BETÜIVEL.

1867.

PROLOG

a budai népszínház megnyitására.

Jókai Móról.

Hazátlan bolygott szerteszét az árva
Dusgazdag ősök koldus gyermeke.
Hazátlan, ... árva, .. koldus egy személyben.

Nagy ösapái fényes ajtaján
Nyelvét nem értő zsoldos állá őrt.
Ott benn szívéhez nem rokon lakott.

E hontalan árvája a hazának
A *múza* volt, az ihlet szülte *múza*:
A vándor úton tengő színművészet.

„Mit jársz? honnan jövel? hová seetsz?
Mi dolgoz a világban, mit mivelsz?
Mi utazásod célja, mért bolyongsz?“

Felelt a bujdosó: „égből jövök,
Dicső napoknak fényét hirdetem.
Tanítok sirni, ott, hol sirni jó.

Ébresztek alvót, szítok szent tüzet,
Feltámasztok halottakat. Reményt
Gerjesztek régen elfásult szivekben.

Megüldözöm a bünt, kigunyolom
A dölyföt, bátran szembeszállok
Uralkodó előítéletekkel.

S a mit némán tanít az ég fölöttünk,
 Tanít minden fűszál e földön itt;
 Tanít a beszitt édes anyatéj;

Miről regélnek halkán, holt betűk;
 A mit susognak szótlan szellemek;
 Miről beszél minden szív dobbanás;

Azt, ... azt az égő, élő tudományt,
 A mindig érző, vérző honszerelmet,
 Én azt forró szavakban hirdetem."

Oh szent Budánk!.. Oh nagy királyainknak
 Emlékitől napfényes ősi várunk!
 Mely elmúlt századokra átvilágolsz.

... Oh szent Budánk! egy hosszú szenvedésnek
 Sötét emléke!.. Elvázott hazának
 Rabbá lett gyászos özvegy asszonya!

Ily gyermeket te nem fogadhatál be.
 „Menj, vándorolj!“ mondták a bujdosónak,
 — Ment az; de szive mindig visszavonzá.

— — Sok fájt!.. Ha mind el kéne mondani,
 Öröklét lenne; ám legégetőbben
 Fájt, hogy *Budán nem szólhat a magyar.*

Egykor szavát, a mit Budán kimonda,
 A három tengerpart viszhangozá,
 És mind a három tenger őt uralta.

És most is van még *három tengerünk*:
 A könny-, a vér-, s a csalfa *délibáb*.
 — És a magyar nem szólhatott Budáról!

... De szárad a könny, de hullámzik a vér;
 S a délibáb nem csalta vak remény:
 Közel van a küzdőknek már a part.

Küzdöknek *első réve, múzsalak!*
 Légy üdvözölt; te *első kő* a műből
 Mely háromezázad óta romba fekszik.

Következzék utánnad nemzetünknek
 Jobb létéből mind az, mi még csak álom;
 De olyan álom, melyért meghalunk.

Te, élő képe voltál nemzetünknek:
Kívül-romnak tekinthető falak;
De benn az élő szellem temploma.

Kit a közöny már eltörlésre ítelt;
 A houfi buzgalomnak egy szavára
 Az élet élő iskolája löl.

Hirdesd a szót, a mely életre hitt:
 Ez szült, ez volt anyád, ez életed.
 E szóhoz, gondolathoz hű maradj.

Nem tréfák puszta játszi színhelye:
 Oltár e ház, hová áldozni jár,
 Művész és honfelművészt pártoló.

Nevednek hogyha hiven megfelelsz,
 A *nép* meglátja benned önmagát
 S -- erényiben még jobban megszilárdul.

Te szólj az elmúlt fényes századokrul,
 A *tett* beváltja egykor majd szavad,
 S következnek még *fényesb* századok.

És újra nagy lesz egykor a magyar;
 És újra fényes ősi Buda vár;
 ... *Hallgassa meg magyarok Istene!*...

A
**KOLOZSVÁRI ORSZÁGOS NEMZETI SZÍNHÁZI
 VÁLASZTMÁNY.**

Elnök: Hidvégi gróf **MIKÓ IMRE.**

T a g o k:

Gróf Mikes János.		Nagy Elek.
Báró Huszár Károly.		Páll Sándor.
Groisz Gusztáv.		Wendler Frigyes.
Gróf Lázár Miklós.		Gróf Eszterházy Kálm.

Titkár: Sándor József.

Pénztárnok: Filep Sámuel.

Ügyvéd: Groisz Nándor.

N É V J É G Y Z É K E

a kolozsvári országos nemzeti színházi választmány³¹
 pártolása és **Fehérváry Antal** igazgatása alatti
 dráma és dalmű társaságnak.

Igazgató: **Fehérváry Antal.**

Ügyvivő és ellenőr: Kovács József.

Rendezők: { Dráguss Károly.
 Fehérváry Antal.
 Gyulai Ferencz.
 Pbilippovich István, operai.

Karnagy: Gócs Ede.

Kartanító: Langer Victor.

Pénztárnok: Tóth József.

Pénztárnoknő: Jakab Istvánné.

Ügyelők: { Albsi László.
 Barkó Lajos.

Színházi orvos: Salamon József.

Működő egyének betű rendben.

F É R F I A K :

Albisi László.	Kovács Kálmán. *)
Balla Béla.	Körözi Lajos.
Barkó Lajos.	20 Langer Viet., (karmester.)
Baróthi Gábor.	Leövei József.
4 Beczkói János, (festő.)	Nagy György, (sugó.)
Bercsényi Béla.	Philippovich István.
Bokodi Antal.	Szép József.
Dráguss Károly.	25 Szigligeti József.
Fehérvári Antal, (igazgató.)	Szigeti Gábor.
9 Fekete Ignác.	Timár János.
† Gyulai Ferencz.	Török Károly.
Gócs Ede, (karnagy.)	Udvarhelyi Dezső.
Heksch János.	30 Ujházi Ede.
Hevesi János.	Ujhegyi János.
15 Jakab István, (sugó.)	Ürményi Lajos.
Kápolnai János.	Vasvári Kovács József.
Kovács József.	Zádor Zoltán.

N Ő K :

Albisi Anna.	Gildai Ernesztina.
Barkóné — Eszter.	Gombos Zsuzsánna.
Bercsényiné — Emes.	15 Gyöngyösi Etelka.
Beczkóiné — Paulina.	Horváth Gizella.
4 Bokodiné — Janka.	Kecskésné — Mária.
Daniel Tinka.	Kovácsné — Albertina.
Dragussné — Luiza.	Kovácsics Liszka.
Endreffí Irén.	20 Kovács Mari.
Erdélyi Ottilia.	Leövei Victoria (tánczosnő)
10 Fehérváriné — Anna.	Nagyné — Ida.
Fikker Emma.	Pifkó Lina.
Fürediné — Emma.	Róth Erzsi, (tánczosnő.)

† Meghalt dec. 6-kán éjji 10 és 11 óra között 1866.

*) Idő közben eltávozott.

Szépne — Mátray Laura.
Széphegyi Teréz.
Ürményiné — Julia.

Vári Emma.
Veisz Johanna, (tánczosn.)

Gyermek szerepekre:

Kovács Ella.
Nagy Rózsa.

Ruhatárnok: Csetri Gyula három segéddel.

Zenészek: Az itt állomásozó cs. kir. b. Alleman nevet viselő ezredből **24** egyén.

Szerep kihordók: { Barkó Károly.
Szabó Domokos.

Szinlaphordó és kellékes: Id. Grau Frigyes 3 segéddel.

Gép- és színmester: Pecht József.

Páholynytő: Pecht Lujza.

Alsó diszitők: { Kovács József.
Szilasi Bálint.

Felső diszitők: { Bence József.
Kecske méti Elek.

Segédek: { Szebeni Miklós.
Szász Ferencz.
Miháli István.

Fodrász: Nedoroszték János.

Világítást hasznobérlő: Kalinka Vincze.

Világítók: { Körözsi András.
Zágoni György.

Az 1866/7-dik színiév első felében tartott előadások rendje.

October.

- 20-kán Színház megnyitás. Két Barcsai er. tört. dr. 4 felv. A vidéki színészet nyugdíj alapjára.
- 21-kén Vén Bakancsos és fia a huszár. Er. népsz. 3 felv.
- 23-kán Lovoodi árva dr. 4 felv.
- 24-kén Fenn az ernyő nincsen kas er. vigj. 3 felv.
- 25-kén { Felolvasónő színmű 2 felv.
Ha te ugy én is ugy vigj. 1 felv.
- 27-kén Rómeo és Julia. Szomj. 5 felv.
- 28-kán Bánya-rém. Er. népsz. 3 felv.
- 30-kán Rosszul örzött leányok. Vigj. 3 felv. **itt először.**
- 31-kén Hamlet. Trag. 5 felv.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

November.

- 2-kán Haza-tértek. Er. dr. 4 felv.
- 3-kán Lammermoori Lucia. Op. 3 felv.
- 4-kén A jogászok és Márton apó a targonczás. Szinj. 3 felv. **itt először.**
- 5-kén Lammermoori Lucia. Op. 3 felv.
- 6-kán { Fiatal keresztanya Vigj. 1 felv.
Nevelő ezer baj közt, Vigj. 1 felv.
- 7-kén Vid. er. tört. dr. 4 felv.
- 8-kán Gauthier. Margit. Dr. 5 felv.
- 9-kén A rosszul örzött leányok. Vigj. 3 felv.
- 10-kén A Troubadour. Opera 4 felv.
- 11-kén A pünkösdi királyné. Er. népsz. 3 felv.
- 12-kén Richelieu első párbajai. Vigj. 3 felv.
- 13-kán { Aggszínész és leánya. Vigj. 5 felv.
Albisi László jutalomjátéka.
- 14-kén Házassági 3 parancs. Er. vigj. dalokkal 3 felv.

- 15-kén { Reményi Ede Hangversenye 1 szakaszban, és
Ha te úgy én is úgy. Vigj. 1 felv.
- 16-kán { Reményi Ede Hangversenye 1 szak. és
Rendkívüli előadás. Vigjáték 1 felv.
- 17-kén Alvajáró. Op. 3 felv.
- 18-kán { Áldozat. Szom. ját. 5 felv.
Vörösmarti Mihály év fordulati halála emlékére.
- 19-kén Dalos Pista. Er. népsz. 3 felv.
- 20-kán { Lear király. Trag. 5 felv.
Draguss Károly jutalomjátéka.
- 21-kén Troubadour. Op. 4 felv.
- 22-kén Szökő év. Vigj. 3 felv.
- 23-kán Csizmadia mint kísértet. Er. népsz. 3 felv.
- 24-kén { *) Nők hibája. Vigj. 1 felv
Az uram nem szeret. Vigj. 1 felv. } **itt először.**
- 25-kén Notre Dame toronyör. Dráma 6 felv.
- 26-kán Troubadour. Opera 4 felv.
- 28-kán { Pajkos diákok. Operette 1 felv.
Fehér othelló. Vigj. 1 felv.
- 29-kén Angyal és Dæmon. Vigj. 3 felv.
- 30-kán Alvajáró. Opera 3 felv.

December.

- 1-jén Falusiak. Er. vigj. 3 felv.
- 2-kán Czigány. Er. népsz. 3 felv.
- 3-kán { Pajkos diákok. Operette 1 felv.
Legjobb az egyenes út. Vigj. 1 felv.
- 4-kén { Egy rossz ember. Vigj. 3 felv.
Bercsényiyé jutalomjátéka, **itt először.**
- 5-kén { Hamlet. Trag. 5 felv.
Paulay Ede úr a pesti nemzeti színház első
rendü tagja mint vendég.
- 6-kán Báró és bankár. Er. dr. 3 felv. Paulay úr. m. v.
- 7-kén Egy rossz ember. Vigj. 3 felv.
- 9-kén A jófalusiak. Szinmű 5 felv. **itt először.**

*) Gyulay Ferencz utolsó föllépte.

- 10-kén Bánkbán. Er. tört. dr. 5 felv. Paulay úr m. v.
- 11-kén { Nagy anya, vagy a két nővér. Dr. 5 felv.
Szépné, Mátray Laura jutalomjátéka először.
- 12-kén { Pajkos diákok. Operette 1 felv.
A kórista panaszai. 1 felv. dalokkal.
- 13-kán Párisi szegények. Színmű 7 felv. Paulay úr m. v.
- 15-kén Aesopus. Eredeti vigj. 5 felv. **itt először.**
Paulay Ede úr vendég játéka jutalmául. Paulay úr mint vendég.
- 16-kán Aesopus ismételtetett. Paulay úr m. v. utoljára.
- 17-kén II-dik Rákóczi Ferencz fogsága. Er. tört. dráma
5 felv. Paulay úr bucsújátéka.
- 18-kán Két veronai nemes. Vigjáték 4 felv. **itt először.**
Timár János jutalomjátéka.
- 19-kén { A kedves ember. Vigj. 1 felv. **először.**
Eljegyzés lámpafénynél. Operette 1 felv.
- 20-kán { Velis Kelemen hangversenye és
Egy szó a miniszterhez. Vigj. 1 felv.
- 21-kén Ernáni. Op. 4 felv.
- 22-kén Hangverseny. Egressi Szoborra.
- 23-kán Hangverseny. Gyulai Ferencz siremlékére.
- 24-kén { A Karácsonyi szent ünnep miatt
- 25-kén { a Színház zárva
- 26-kán Gyermekek orvos. Dr. 5 felv. **itt először.**
- 27-kén A didergő. Vigjáték 3 felv. Persián Iván föllépte.
- 28-kán Charlotte kapitány. Vigjáték 3 felv.
- 29-kén Ernáni. Op. 4 felv.
- 30-kán Londoni koldusok. Dráma 5 felv.
- 31-kén A színház zárva.

Nézd meg az anyját, ugy vedd el a leányát.

Freskókép BERNÁT GÁSPÁRtól.

I. Éva.

Hol történt hol nem . . . kinek mi gondja rá? annyi igaz, hogy (mint a titkos krónika mondja) megtörtént, miszerint nyugalmazott ménesmester, néhai Hágenfurt Alfréd, Tankréd, és Godofréd szalma özvegye, született Pittypalatty Éva, és Kométa, és Genovéva asszony, annak idején igen híres dáma volt.

Bocsánatot kérek, tőled szép nemzetem gyönyörű nyelvének védgráciája, hogy védenczed ősi szentélyébe indigenát auzirolok. Nem tehetek róla, hogy önző patriótából ezuttal csapodár cosmopolita levék.

Krónikámhoz hű akarok maradni: ennyi az egész.

Én a hűségi erénynek rendkívüli bálványzója vagyok.

Száz szónak is egy a vége: a dáma kifejezésért kérek bocsánatot.

E bájos műszónak, mely practikai tekintetben édes mindnyájunkat elragad, megigéz, édes anyai nyelvünkön több versenytársa, testvére diszlik ugyan; azonban krónikám tekintélyét meg nem sérthetem, mert azon időben, midőn Pittypalatty Éva uralkodék: némben nem existált; hölgy terra incognita volt; a madame néhány emigráns tánczmester tüzhelyénél vegetált: a nő Párizspápai lexikonbörtönében sinlett; asszony pedig ultra demokratiai illetéktül circulált.

Nagy dáma volt tehát Pittypalattyné asszony.

1-mo Nagy mint Éva.

2-do. Kométa név alatt nagyobb.

3-tio. Genovéva minőségben leguagyobb.

Az Évai névnek ösdicsőségét matriculai firma alatt öröklé. Nagynénjének (közös nagynénénknek) paradicsomi Évának alma és kigyóféle hagyatéka iránt nem látszék az ifju Évacska különös előszeretettel viseltetni; mely példás resignatióért szülei kedvencez lön, beczeje

a kegyeletes népségnek, és az akkoron férfiasb himnemek imádottja.

Hogy a kis Évácska házi körben tulszerény volt, utcán szemlesütve járt, buzgón egyházaskodék mint valamely mártir sovár templárius: becületére válik.

De hogy szépségéről a krónika nem emlékezik, nem csak komolyan apprehendálok, sőt azt hiszem, hogy a krónikairó alig ha kosarat nem kapott Évikétől; különben mind ő, mind én boldogok lettünk volna.

Ő, tudniillik a krónikairó viszonzott szerelmében; . . . én pedig . . . tudniillik az utánnomó; hü szerelmem és szépségröli jegyzetek közlése által.

Na de ilyenek a férfiak, . . . vagy Othellót, vagy Nemezist affectálnak.

Azonban meg van irva a társas élet és természet könyvében: „hogy lassu víz partot mos.“

Továbbá: nem mind arany a mi fénylik.

Végtére: kötve higyj a szögletező komának.

Béfejezésül: alamuszi macska nagyot ugrik.

Példák vannak, i n specie:

Egyikén a napbimbókat pirosuló nyári hajnaloknak azon veszi észre néhai Pittypalatty Nyelvedi Glória . . . a szerény Évácska százszemű mamája, hogy skatulában őrzött és a lenge fuvalmaktól is féltett leánykája nem csak nem találtatik, . . . sőt Minuetti Frippon olasz tánczmesterrel meg is szökött.

Ezen szökés duett eredménye szülei átok s kitagadás lön.

A szülei kitagadást, pártai megtagadás követé.

Expártából intra oltár következők.

Hymen oltárát pedig egy kicsi [kis tánczmester koszorúta.

Szüleitöli merész galuppja után férje Minuetti Fripponnal egyetemben, kis mezővárosban telepedett le Pittypalatty Éva.

Nincs oly utolsó ember, ki valahol első ne lehetne.
Arokparton a bürök első gavallér.

Dudva közt primadonna a bazsalikom.

Mocsar fenekén híres szónok a béka.

Gyepháton szólótánczos a kabócza.

Prücskök soiréeján a ledér szitakötő primo amorozó szerepet játszik.

Pittypalatty Éva a fent nevezett társaság sorsában osztozék.

Giriguri városkában ő volt hivatta diszdámául.

Akarta vagy nem, főszerepet kelle vinnie.

Hiú nőt azonban nem szükség az ily ragyogó vállalatra kétszer szólítani; miután szent Dávid már nótára szedé, hogy: könnyű Katót tánczra vinni.

Jövedelméhez és a Giriguri igényekhez képest Minuettiné fényes házat vitt.

Egymást érte nála a uévnep, matinée, ozsonna, esztély, bál, és czimtelen dáridó.

Hétköznap czifrábnál czifrább öltözékekben jelenkezett.

Vasárnap majd hogy el nem röptült.

Sátoros únepeken plane oly roppant furórét aratott vala himzetes toiletteje, miszerint a „páva fejké“ szerkezeti művészetét tőle öröklé Giriguri város ifju nemzedéke.

Vajjon ki vagy mi potenczírozá ily óriás fokozatra Éva asszony luxusát? . . . honnan, miből kerülhete ki az a tarkabarka divatlidércz? . . hiszen ő az édes anyai háztól nem hozott több staffirungot, mint mamája átkát. . . két pár strimflit . . . és egy szalmakalapot a vámospiresi gyékény gyárból!

A házassági frigymorál szerencséjére, Minuettiné jövedelem forrása közelben csergedezett.

Tiszta volt annak forrása, mint virágkelyhen csillogó harmatfény, mert azt munkás, lovagias, és kitérő férj fáradalma sokszorozá.

Minuetti Frippon sokoldalú talentomán a tánczművészet csak szárnyas lebegvény volt. Faluhelyen, hol még diurnumtalan természet a szökellei tanmester . . . ugrádozási művészete után nem igen sallangozta volna felesége hiúságát Frippon atyánkfia.

Olyszerű divatmániának kellő kielégítéséhez, melynek frau von Minuetti oltározott, nagyobbyszerű és ingatlanabb kereseti alap szükségeltetett,

A kérdéses jövedelmi bázist Minuetti következő alakokban képviselé.

Kitelt ő belőle: asztalos, gyertyamártó, köszörűs, órareparáló, muzsikus, szabó, pecsétmetsző, kompaktor, lakirozó, szobapiktor, chirurgus, gépész, kanáritanító, nyelvmester, virágoltó, dorombdirector, fodrász, esemetenyese, madártömő, ürgeprémtimár, klavier stimoló, patkányvesztő, flechputzer, szivarsodró, fogorvos, tányérragasztó, borbély, sámfaművész, findzsadrótoló, szenszál, és jégkármentesítő társulati honorárius ágens.

Ezen hétországgra szóló művészeti ágak practica philosophiája szerzé a hü és lovagias Minuettinnek azon nyugtató szerencsét, hogy imádott hitvestársát Giriguri város és vidéke bámullattárgyává emelhesse.

Azonban sok a mi sok. A rongyimádat zsarnok hatalma rettenetes. Birodalmak estek már annak áldozatul. Mennyivel inkább sodortatott tipró kerekei alá azon jámbor halandó, kinek pár force jövedelme abból állott, hogy: hétköznap Giriguri város szegény népségének ócska holmicskéjét tatarozgatá; vasárnaponkint pedig kotillion és mazúr figuráihoz egy kitekert nyaku árva hegedűn maga muzsikálgatott.

— Pünkösd napja közelg, . . . hallod-e Fripi? — szolt áldozó csütörtökön Minuettiné férjéhez.

— Tudom, édes kis czuczim . . piros pünkösd napja.

— Nem elég azt tudni, . . meg is kellene ám azt ünnepelni.

— Rajtad áll galambom . . délelőtt menj templomba . . . délután a promenádra sétálni, . . estve pedig együtt, akár éjfélig elábrándozhatunk a holdvilágnál! . .

— Mit hallok? . . férjem uramtól ily olcsó tanácsok. . .

— Sokszor drága a mi olcsó, mert kevesbe kerül!

— Ünnepe első napján nagy ebédet ígertem még tavaly. . .

— Az ígért ebéd hadd testvérüljön most egyszer a mult tavaly napjaival.

— Férjem uram, minő hangok ezek?

— Szokatlanok az igaz, de szükségescsek.

- Meg kell lenni, akarom
- Nem lehet, kis ebéd is alig telik, nem hogy oly fényes tábla, milyenről te fantazirozol.
- Férfi vagy a háznál, miért nem dolgozol? —
- Te szólsz így? . . hisz már érted csaknem elnyomorodtam.
- Tánczolj, reparálj, pingálj, borotválj egy kis traktára valót édes jó Fripim. . .
- Roszul vagyok, . . . tagzsibbadásban szenvedek.
- Hol fáj? . . . jer megkúrállok.
- Oda vagyok, elfáradtam; kimerültem.
- Kedves férjecském beh szánlak, nesze egy puszi! . .
- Olesó vigasz. . . üres segély.
- Mindegy . . nekem pénz kell . . pénz atla cz czipőre, tortára. . .
- Nincs . . hát nincs.
- Akarom, hogy legyen . . parancsolom.
- A férj hideg egykedvűséggel vállat vonit.
- Kákkulay szántartómné órája elromlott.
- Mit bánom én?
- A mókai plebánus klavierján megsüketült a piánó.
- Majd megszólal, ha kell neki. .
- Jaj! most mindjárt elájulok.
- Tessék.
- Szörnyet halok.
- Pompásan eltemettetek.
- Istenem hát nem könyörölsz rajtam? Zokogni látsz, és eltűröd könyeimet?
- Sajnállok.
- Sajnáld apádat . . engem ne.
- Eleget fáradtam. . szenvedtem érted.
- Ez hát az a síríg tartó, forró szeretet, mit?
- Mit ígértem ugy-e? Vége. Nem érdemelted.
- Na tehát isten veled!
- Adieu!
- Még egyszer mondom, isten hozzád! Minuetti igen szép indulót füttyöl Tankréd operából.

— Itt a végbúcsú szó.

Minuetti a Tankréd-marsot repetálja.

II. Kométa.

Hullámka nevü folyam partján büszkén tekint alá a bérczi magaslatról egy toronyszerü kúpos épület.

Gyönyörű őszi est hüvellik regényes vidéken.

A táj gyöngéd homályára szomszéd rengeteg lombkoronája sárgállik.

Csendes folyam tükrén fényfehér csillag sugarok remegnek.

Fent a magasban keletre vándorló daruk búcsúszava hallatszik.

A természet közelgő álmához szunyasztó dalt sohajtnak a jövőmenő szellőcskék.

Költészeti enyhe nyugalom öleli a pihenő hegyvölgyeket.

Lomha homálylat vonul el a hallgatag vidéken.

Éjfél karjai közé omlik az est.

Felhőfátyol mögé borulnak a csillagok.

Mély sötét uralg.

A bércz keleti oldalán gyöngéden suhogó fehér lebegvénynyel enyeg az éjfél kísértetes szellője.

El-elhaló nesz morajlik, mintha árnyak érintkeznének.

Néhány percz mulva kocsirobogást viszhangoz a szirtek rengetege.

Az éj sötét felhőit ragyogó nap aranyozza

Vidáman folydogál a szöke hullámka. Habgyűrűké duzzadt felületén sima tükör képződik, melyen cizkázva futkoráz a villámsebes napsugár.

A magaslati toronyszerü épület lakója nem épen kellemes reggelre ébred.

Következő tartalmu levelet olvas:

„Szaturnói Teleskóp Alfrédnek Pittypalatty Kométa. Mikorra te fölébredsz: én lenyugodtam. Hogy nem a te magas hajlokodba pihenek többé: bocsáss meg. Félre ismertelek. Gyakrabban vizsgálgattad a csillagokat, mint kellett. Alant kellett volna többször megfordulnod. Nem tevéd. Égben jártál, honnan egy filléred sem hullott, s a

földet, mely erszényedet táplálandá, mellőzted. Én a magasban szédülök. Aztán élni is akarok, mint halandó földi társaim. Hisz még fiatal vagyok. Te velem mint öreggel bántál. Félreértés.

Zsákban macskát nem árulok. Megszöktem. Lovagom Hágénfurt bábolnai ménesmester. Vakmerő férfiú, és engem halálból imád. Javaslom, kerüld. Furiája rettenetes.

U. i. Hozzádi visszatértemet ne reméld. Váló perünket majd én kezdem meg. Okaim mint te legjobban tudhatod, nyomatékosak. Prókátorom remek fattyú. Osztályának valódi dísze. Nincs előtte törvényes lehetetlenség. A levegőt képes volna illő diurnumért a földtől elválasztani. Mire nézve komolyan intelek, hogy maradj te kedvencz csillagaid között; engem pedig engedj szabadon ballagnom a sivatag földön.“

III. Genovéva.

Azon szöktető scéna után, melyben Teleskóp Astronóm, Pittypalatty Kométa és Hágénfurt ménesmester szereplének: hűsz azaz: 20 keresztényi év sétált, mászott, suhant, és rohant az örök semmiségbe.

Budapesten vagyunk, Magyarország szívében, hol jelenleg nemzeti vér, nemzeti pénz, és nemzeti műveltség központosúl. Nehogy félre értessem az algebra tanban, nem fog ártani följegyezmem, hogy 1847-ről értekezem.

Hágénfurt Pittypalatty Genovéva szállása nevezetes tinnepély színhelye. Egy füst alatt három lakadalom.

Hágénfurt ménesmester mint apa nem részesülhet leányai menyegzőjének örömeiben.

A hármas pár egyházi áldások elé indul.

Ő mint penzionált férj B. . . . ninqurálgatja a nemes és nemetlen lovak genealógiáját, s a csikók reformjaitól elvonható szabad óráiban azon szent igazságról eszmélkedik, hogy a hiú s fényüző asszonyi állat vetekedik Égyiptomnak mind a tiz csapásával.

Miután az istenfelő ménesmester nyomára jött azon késő fájdalomnak, hogy a szöktetett és nem önykényes házassfél vajmi ritkán szállit áldást a szöktető fejére;

továbbá azt is belátta, hogy neje nagyravágyásához Dárius Kodomannu saranyait erszényébe semmi áron sem bővílheti végre még az sem maradt titok előtte, miszerint Genové-
vája szelíd béke idején is fegyveres vitézekkel őrizteti magát: nem volt észélyesb menedéke, mint nejétől a paripák társaságához retirálnia. . . közösen megosztó-
ván azonban a családi schmuckokon.

A him kincseket, névszerint: Hágénfurt Juniust, Juliust és Augustust az apa nyéré.

Leánymagzati pedig, ugymint: Hágénfurt Óka, Fóka és Pityóka, mamájok, illetőleg Pittyapalatty Genovéva szárnyai alá kerültenek.

Mint főntebb kijelentők, az anyai háznál hármas menyegző fényeltetik.

Násznép. Vendégcsoport. Koszorús hölgyek. Selyemuracsok.

Szemtől szemben imádják egymást a mátkás felek.

Az éjszemü Óka hollófürteit piros rózsabimbók ékitik. Mosolygva fogadja Czukkd! Ernő völegénye méz-
szmázos hódolatát.

A lenszőke Fókát búzavirágszín moir öltöny röp-
keteg szilfiddé bővíli. Omlett Gerő jegyesében mind azon forró tulajdonokat el fogja férjelni, melyek csak egy non plus ultra mandolinót jellemezni képesek.

Végre a méltóságos termetü Pityókát Hurkay Bendeguz ifju cortes nemes füzögeti izmos karjára. A bátor Pityóka halvány piros hajzata közt egyetlen szál gyöngyszín camélia pompázik.

A hármas pár egyházi áldások elé indul.

1848. Kint is csata, bent is háború. Revoluczió a nemzetben; lázadás a családi tüzhelyek körül. Mint sok más földi öröm, remény, és élvezet, ugy a három szövetséges völegényé is homokra lön följegyezve.

Mintha csak Hurkay, Omlett, és Czukkd! urak három pünkösdi királyságot örököltek volna.

1848 szebbnél szebb katonák, huszárok termővölgye, paradicsoma volt.

Könnyelmű nő meghódításáhhol biztoszabb mágnes, mint a csatatéri nyugtalan élet? .. Mi lehet oly vonzó, oly ellenállhatlan, mint egy szép és vitéz katona?

Igy történt, s ily elvek nyomán azon hármias pusztulás, mely a három szövetséges alig fél éves boldogságát agyon villámozá.

Hágenfurt Óka, Fóka és Pityóka menyecskéket, tulajdon beléegyezésökkel tudj' isten hová merre csábíták el: Csóka, Csicsóka, és Árticsóka hadfiak.

Ezekből az a tanulság, hogy ha nem mindig is de többnyire igaz marad s beteljestül azon ős példaszó Nézd meg az anyját: ugy vedd el a leányát.

Az élet három bucsujárása

Vérmes agglégények számára. BEÖTHY LÁSZLÓtól.

Három bucsujárása van az életnek:

„Gyermek a keresztelőhöz.

Ára és völegény az oltárhoz.

S halott a temetőbe!...“

Gyermek megyen a keresztelőhez, mint kérdő jel... (?), menyasszony és völegény az oltárhoz mint... zárjel (:); halott pedig vitetik temetőbe mint... pont (.) — —

Sorsunk tehát e három! — születünk, házasodunk és meghalunk! ide nem számítva a kik még meg nem születtek, a kik még meg nem házasodtak, és azon halhatatlanok, a kik nem fognak meghalni soha, — kivált ha még az is kimenne divatból, miszerint száz halhatatlan közül rendesen kilenczvenkilencz — éhen szokott meghalni!!

Ugyan dehát mit is csinálnánk, ha a halhatatlanok csakugyan sohasem halnának meg, hanem a mai napig is mind élnének?! Bizony bizony, nem gyöznök alapítgatni számukra a sok -- nyugdíjintézetet!

Az életnek fentnevezett három bucsujárása közt, mindenesetre a legjobban érdekel minden fiatal olvasót a középső, azaz a házasság. — Tehát:

Midőn kezdetben eloszlata isten a chaoszt és a sötétséget, azaz megteremté a világot az ő tengerei, halai, vadai, csillagai és oktalan állataival egyetemben; — vagyis, midőn még nem vala — sem flotta, sem Anatherin szárvíz, sem Sebastopol, sem arabika revalenta, sem alliansz, sem rabszolgaság, sem annak eltöröltetési terve (regényben), sem örök béke, sem státuscshiny, sem mogyoró pálcza, sem nápolyi királyság, sem kritika, sem előfizetési felhívás, — akkor szóla isten az első emberpárhoz ekképen: — feleségese djetek és sokasítatok a földnek lakosait.

De azt koránsem mondá hogy házasodjatok, mert akkor egyuttal házat is rendelt volna számunkra, miként azt cselekvé a csigákkal, tekenősbékákkal és a pesti háziurakkal! —

A házasság, édes olvasóim, kétféle: boldog és boldogtalan.

A boldogtalan házasság, az elveszett paradicsom vissza foglalása. Azon megjegyzéssel azonban, miszerint a hajdan elvesztett paradicsom, jelenkorunkig tetemes változásokon ment keresztül. Ugyanis:

Vegyük hogy a házasság csakugyan maga a paradicsom. — Először is, a hajdan annyira tiltott „tudás fája,” a házasság paradicsomában jelenleg már mindenkinek szabad rendelkezése alatt áll, s ez által a házasság életben sok olyant tudunk meg, miket jobb lett volna — soha meg nem tudnunk.

Hajdan Éva (tehát a nő), kínálta meg férjét a „tudás fájából;” — most máskép áll a dolog, s a nő van rajta hogy, a férj — ne tudjon meg semmit!

(Nem akarok reformátor lenni, de azt mégis csak óhajtanám, miszerint a tudás fája a paradicsom kertén kívül ültetnének, hogy, ha be akarnánk lépni abba a házassági paradicsomba, tehát e tudás fája által még itt kívül, s e szerint jókor — előre megtudhatnánk mindent! —

Másik jelenyétékeny változása a paradicsomban a — kigyó kiirtása. — Tudjuk hogy az volt az ördög — — — Most? — — most a házasság paradicsomában

házi barátok képében jelenik meg. E házi barátok, a paradicsom elvesztése óta folyvást divatban vannak, azon különbséggel, miszerint a mesés hajdankorban mezitláb jártak, az előkorban boeskorban, — a középkorban trikótban, s az ujkorban fantázia-frakkban!

(Hajdanonta szarvakat is viseltek mint pokol ördögei; most azonban nagyobb kényelem kedvéért letették és a — férjek homlokára rakják!)

Ha további változásait akarjuk látni a paradicsomnak, im ismét szolgálhatunk.

A hajdantai, azaz valódi paradicsom kapujában, két cherubin állott strázsául lángpallossal, hogy oda nem szabad bemenni többé senkinek. — S jelenleg a házasság paradicsoma kapujában? ... Oh ott már nem áll senki; kivéve egyegy szivtelen apát, szigorú nagynénét vagy fősvény nagybátyát, néha néha pedig egyegy finnyás hajadont; az sem lángpallossal áll ott, hanem egyszerű — kosárral!

Ugyan mi lehet az ilyen kosárban? ... Erre azok feleljenek meg, kik már azoknak — bőviben vannak!

A paradicsom semmi egyéb, mint szemmel nem látott, s füllel nem hallott csodák tárháza, hova hogyha angol megy, legelőször is puddingot kér, — a francia, rajnait és klikót, — a német, rántott csibét, — a magyar, töltött káposztát.

Továbbá: — az angol vasúthálózatot tervez; a francia nemzeti kölesönt nyit; a német kivándorlásokat és néptelepítéseket tervez: az olasz oszlopokat és templomot, az orosz pedig erősségeket épít; a zsidó a börze után tudakozódik; — a magyar tudósokat küld szerzetessélyvel a paradicsomi ősök kinyomozása végett.

Az angol író regényt ír; a francia drámát; a német statusgazdászatot; a magyar előfizetési iveket.

Azonban térjünk tárgyunkhoz, melynek a házasság körül kell forognia, épen úgy mint az eladó lányok minden gondolata és törekvéseinek!

A házasságban, akárhogy simítsuk is a dolgot, de az első szerepet a nő viszi; következőleg beszéljünk a nőről.

A világ annyira művelődött és tudományosodott, hogy kevés kivétellel, mindenről határozottan tud már nyilatkozni. E kivételek közt első helyen áll a nő. Ez még folyvást rejtély előtte. Valóban mi sem volna kívánatosb, mintha valaki úgy megírná az „asszonyi nem titkait,” mint Sue Páris Rejtelmeit megírta.

A világon legudvariasb, legelőzékenyebb a francia; s mégis e nemzet törvénykönyvében jelentékeny helyet foglal el e pont: minden nő, engedelmességgel tartozik férjének. Hölgyeink nagyon sokat adnak e pontra, azt a szó betűszerinti értelmében vévén, s így az engedelmességgel még folyvást — tartoznak!!

A férj a család feje; s a család koronája a nő. S ezért nem is csodálkozhatnánk, ha a férjek között itt-ott — republikánusok is találkozhatnának!

A szorgalmas nő a családnak keze; a tékozló gyomra; a szellemdús szeme; a tudalékos füle; a fecsegő szája; a szelid nő szive; a mérges, indulatos nő epéje; s ezért ha a férj az ily mérges és örökké czivodó nőtől törvényesen elvál, rendesen így szokott felsohajtani: ah, mennyire könnyebbülve érzem magamat, hogy az epémen kiadhattam!

Azonban ne bosszankodjanak a kedves olvasónök, mert elvégre önöknek is igazat kell adnom, s őszintén megvallom hogy a nő a család lelke! midőn a nő meghal, a családból — kiköltözött a lélek! — Innen van, hogy az özvegy férjek közt annyian találkoznak babonások, kik nemcsak hiszik hanem félnek is tőle hogy a — lelkek haza járnak!

Sohasem voltam ellensége a nőstülésnek sem a férjhezmenésnek! — (ha lány volnék magam is férjhez mentem volna már!)

Nincs nagyobb boldogság, mint leánynak születni! A férfi állapota szerencsétlen, tövises és virágtalan! Először is kitanul tiz iskolát, azután pedig kilép a világba, s ott áll mintegy irgalmatlan felkiáltó jel. Ha tanulmányai következtében ügyvédi pályára adja magát, fiatalsága miatt senki sem viseltetvén iránta bizalommal, nem kap ügyet s így — ügyetlénnek nevezik. Ha pe-

dig szorgalma által kivívja mégis a bizalmat, rábíz egy kurta komposzesszor valamely kétségbeesett ügyet, s akkor — együgyűnek hivatik; s midőn minden csillogót leszedett az égről, hogy azt az egy ügyet megnyerje és mégis elveszti, akkor meg — ügyefogyottnak csufoltatik! — Ha philosophussá készül, nem ér semmit, mert a nők ellenében megbukik a philosophiája; nem csoda, minthogy a philosophusnak lehet ugyan szive, de a szívnek nincs philosophiája. Nők ellenében senkisémm szenved oly könnyen hajótörést mint a philosophusok; megmutatta azt Plattner, a hirhedett német tanár, kitől egy ép oly szép, mint csintalan menyecske midőn kérdezné: mi a philosophia? a tanár úr csak hebegte, miszerint a filo — filoso — a filo, — — valóban nem tudom! — mig végre is egy harmadiknak kellett rá megfelelni, mondván: látja tanár úr, a philosophia az, midőn egy szép menyecske nem akasztja meg mindjárt az eszünket! —

A tárgyra térve, elmondhatjuk, miszerint alig van az életben nehezebb feladat, mint a házasodási időt pontosan eltalálni! Fele a házas embereknek azért boldogtalan, mert sietett vele, másik fele pedig azért mert elkésett házasodni. — A házasulandó férfiak hasonlítanak némileg a hajdan törvénykezési pályára készülő fiatal emberekhez.

Ugyanis, míg a fiatal ember patvarista volt, mindig ilyenféle álmokban ringatá jó magát: hadd tegyem csak le a cenzurát, olyan alispán lesz belőlem, hogy az egész nemes vármegye mosolyog rám örömeiben!! S midőn a patvaristából jurátus lett s jurátuskodott vagy hat esztendeig, már ilyen formán kiálta fel: kapjam ki csak a diplomámat, meg sem állok a főbiróságig!! S midőn végre megkapta a diplomáját, haza baktatott vármegyéjébe, ott aztán az atyafiak megnyomták esküdtnek, s midőn tizenöt évig viselte vállain az esküdti hivatalt, így sohajta fel: istenem, beh szeretném ha csak szolgabíróvá is lehettem volna!!

Ez a viszony áll a házasulandók között is. A huszonöt éves ifju félrevágja kalapját s elkiáltja czim-

borái között: rá sem hederintek olyan lányra, ki nem angyali szépség, s kinek nincs százezer forintja!! A harminczöt éves férfi nem vágja félre kalapját s azt mondja: csak százezer forintos lányt kaphatnék, nem bánnám ha elmaradna is mellőle az angyali szépség!! Negyvenöt éves korában már komolyan töprenkedik, hogy nincs a világon számára sem angyali szépség sem százezer forintos lány! s e miatti bűjában aztán ötvenöt éves korában — elveszi a szakácsnőjét!!

Tizennyolcztól ötven évünkig csak nem folytonos házassági szándok, töprenkedés és ingadozások között foly le életünk. Az agni kezdő legény megkérdez füt fát, ha vajjon boldog-e hazasságában. Pedig tudhatná, hogy minden házas ember azt szokta felelni hogy ő boldog, — részint fufangosságából, hogy ha már ő benne van, legalább mást is belé csalogasson az arany kalitkába, — részint pedig mert mint gyöngeséget és gyáva-ságot, minden férj restelli bevallani ha boldogtalan. — Ámbár akadtam én már olyan emberre, kiis midőn hivatalosan kérdezték tőle: — hányadik évben született? — azt mondá: 1836 ban, s most épen 27 éves. — Hogyan lehet az? a ki 1836-ban születik, az 1866-ban kerek-számu 30 esztendő! — Hja, — felelt a kérdett: — három esztendeig feleséges voltam; azt nem számítom az életembe.

Goromba felelet; s elismerem hogy a ki felelte, megérdemli miszerint örökké özvegy maradjon, lányok csufjává legyen, kávénénikék nyelvére kerüljön; fiatalán megvéntüljön, csókot, szivet sohase kapjon, érte bolonduljon!

Mi pedig mint mások kárán tanulni szeretők, tanuljunk az agglegények sorsán, s kiáltsuk fel: éljen a házasság! a házasság az elvesztett paradicsom visszafoglalása!!

